

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України „Про працю”

1. Резюме

Лібералізація трудового законодавства, спрямована на створення рівних правил гри та балансу інтересів працівників і роботодавців, надання стимулів для розвитку бізнесу, спрощення входу-виходу з трудових відносин у поєднанні з ефективними механізмами захисту від раптової втрати роботи, полегшення пошуку нової роботи та зниження рівня безробіття.

2. Проблема, яка потребує розв’язання

Прийнятий у 1971 році Кодекс законів про працю України (далі – Кодекс) є радянським як за змістом, так і за духом та демонструє яскраво виражену домінацію регулюючої функції патерналістської держави в сфері трудових відносин, яка була притаманною для планової соціалістичної економіки, в умовах якої фактичним роботодавцем у всіх господарських відносинах виступала держава.

Чинний Кодекс формувався в умовах орієнтації на індустріальну економіку та існування системних великих підприємств, які були флагманами економіки. В нинішніх умовах коли чисельність працівників у виробничій сфері скоротилась з 2000 року більш ніж тричі, є нагальна необхідність адаптувати трудове законодавство до потреб нових відносин та нових сфер економіки, які абсорбують в собі вивільнений трудовий ресурс і сповідують іншу філософію трудових відносин.

Хоча до Кодексу неодноразово і вносилися точкові зміни, базові принципи, на яких побудоване законодавство про працю, залишалися без змін. Протягом останніх 20-ти років спроби прийняти новий Трудовий кодекс містили в собі ті самі проблеми і, зокрема, через це вони були недостатньо результативними.

Протягом тривалого часу становлення в Україні ринкової економіки чинний Кодекс не встигає за тенденціями розвитку ринку праці, серед яких потреба у врахуванні процесів глобалізації та посилення конкуренції та, як наслідок, необхідність бізнесу до оптимізації витрат, в т.ч. і на соціальну інфраструктуру, збільшення іноземного інвестування в національну економіку, суттєва зміна ставлення сторін трудових відносин до традиційних форм їх організації. При цьому не досягається одне з головних завдань державного регулювання – забезпечення гідного рівня оплати праці та недопущення бідності серед працюючих.

Характерною особливістю сучасного трудового права є те, що до нього

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007EB82C0067117A00

Підписувач Свириденко Юлія Анатоліївна

Дійсний з 08.10.2019 00:00 по 08.10.2021 00:00

Мінекономіки

ОНИ

містять безліч норм, як нерідко вступають у суперечність з нормами актів вищої юридичною сили. Така „трудова бюрократія” суттєво ускладнює застосування трудового законодавства як для роботодавця, так і для захисту прав працівників.

Отже, Кодекс являє собою суміш правових норм, прийнятих за різних історичних та економічних умов, більшість з яких є застарілими і не можуть адекватно регулювати сучасні трудові відносини.

Нагальною необхідністю реформи також є імплементація до національного законодавства положень міжнародних правових документів, які є обов'язковими для України, а також актів Європейського Союзу.

Реформування та лібералізація трудового законодавства має на меті забезпечити рівність сторін трудового договору, підвищити конкурентоспроможність бізнесу та дозволити йому вийти на нові ринки, збільшити приплив інвестицій, запровадити сучасні форми трудової зайнятості (дистанційна праця, сезонна праця, гнучкий робочий час та ін.).

Ліберальне трудове законодавство надає можливість роботодавцям легко створювати нові якісні робочі місця, підвищувати кращих працівників та платити більш високі зарплати.

Через створення рівних правил гри та надання стимулів для бізнесу, який створює офіційні робочі місця створюються умови, за яких роботодавцям та працівникам буде більш вигідно працювати за законами, ніж ховатися “в тіні”. Спрощення трудового законодавства у сфері найму, зокрема за рахунок запровадження широкого спектру трудових договорів (короткострокові, сезонні, дистанційні, учнівські, домашні працівники), сприятиме легалізації найму працівників та розширенню сфери укладення трудових договорів .

3. Суть проекту акта

Проект закону „Про працю” складається з десяти глав (98 статей).

Головними принципами розробки проекту Закону України „Про працю”, стали:

- збалансування інтересів сторін трудових відносин;
- зниження рівня державного втручання у індивідуальні відносини в сфері праці;
- визнання трудового договору основним джерелом регулювання індивідуальних трудових правовідносин;
- розмежування колективно-договірних та індивідуальних відносин;
- спрощення процедур входу-виходу працівників на ринок праці;
- стимулювання суб'єктів господарювання до створення робочих місць;
- „дебюрократизація” трудових відносин;

- дотримання конвенцій МОП та директив Європейського Союзу;
- забезпечення недискримінації працівників та реалізація принципу рівної оплати чоловіків та жінок за працю рівної цінності;
- оптимізація соціально-трудова гарантій та зменшення навантаження на трудові відносини;
- забезпечення захисту материнства, дітей та молоді.

До проекту Закону України „Про працю”, повністю інкорпоровані норми законів України „Про оплату праці”, „Про відпустки”.

Порівняно із діючим трудовим законодавством до проекту Закону України „Про працю” додатково включено регулювання питань щодо:

- порядку укладення обов’язкового письмового трудового договору та різних видів строкових трудових договорів;
- визначення на законодавчому рівні поняття трудових відносин та ознак їх наявності;
- врегулювання гнучких форм організації праці, надомної, дистанційної праці та праці домашніх працівників;
- виплата грошової компенсацією за кожен день зменшення строку попередження при розірванні трудового договору;
- посилення захисту прав працівників у разі порушення строків виплати заробітної плати;
- впровадження нових підходів до врегулювання індивідуальних трудових спорів, зокрема на основі процедур медіації;
- унормування процедури організації та проведення страйків, поширення норм колективних договорів та угод.

4. Вплив на бюджет

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону України „Про працю” стосується соціально-трудої сфери, тому його надіслано уповноваженому представнику всеукраїнських профспілок, їх об’єднань та уповноваженому представнику всеукраїнських об’єднань організацій роботодавців. Проект акта не підтримано уповноваженим представником всеукраїнських профспілок, їх об’єднань. Уповноваженим представником всеукраїнських об’єднань організацій роботодавців проект акта погоджено без зауважень (за вмовчанням).

Проект акта не стосується прав осіб з інвалідністю та не потребує проведення консультацій із всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їхніми спілками.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує проведення консультацій з Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

Прогноз впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

6. Прогноз впливу

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на ринкове середовище та ринок праці. Суб'єкти господарювання – роботодавці отримають змогу більш ефективно здійснювати кадрову політику та мінімізувати бюрократичні перешкоди пов'язані з організацією трудових відносин.

Покращення бізнес-середовища матиме позитивний вплив на можливості для громадяни знаходити підходящу роботу, а впровадження механізмів захисту від звільнення підвищить рівень захищеності від раптової втрати роботи.

Комплексна реформа ринку праці, складовою якої є прийняття нового проекту Закону України „Про працю”, передбачає скорочення середнього строку пошуку нової легальної роботи з 3.6 до 2 місяців, рівня безробіття з 9.6% до 5%, з одночасним збільшенням рівня зайнятості працездатного населення з 66% до 70%.

Проект акта не впливатиме на розвиток адміністративно-територіальних одиниць, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Прийняття проекту Закону України „Про працю” забезпечить ефективне правове регулювання трудових правовідносин.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акта погоджено Міністерством фінансів України із зауваженнями, які не враховано, Міністерством освіти і науки України без зауважень (за вмовчанням). Міністерством юстиції України надано висновок за результатами правової експертизи із зауваженнями.

8. Ризики та обмеження

Проект акта не впливає на права і свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод,

Проект акта позитивно впливає на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, та створює умови для реалізації принципів недискримінації в сфері праці.

Проект акта не містить ризиків для сприяння вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект акта пов'язаний з ризиком зменшення в початковому періоді його дії рівня окремих гарантій, визначених у колективних договорах і угодах, яке пов'язане з недостатньою спроможністю інституту представників працівників та організацій роботодавців. Водночас, проект акта закладає підвалини для зміцнення такої спроможності та розвитку діалогу в сфері трудових відносин.

Громадська антикорупційна та антидискримінаційна експертизи не проводились.

Проект акта не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Мінцифри про проведення цифрової експертизи, у зв'язку з тим, що проект акта не стосується питань інформатизації електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг або цифрового розвитку.

Проект акта не передбачає надання державної допомоги суб'єктам господарювання та відповідно дія Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється на зазначений проект акта та не поширюється на підтримку суб'єктів господарювання. У зв'язку з цим, відповідне рішення Антимонопольного комітету України, передбачене зазначеним Законом, не потребується.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект акта розроблено на виконання завдання, визначеного абзацом шостим пункту „б” частини другої статті 1 Указу Президента України № 713 від 20.09.2019 „Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції” стосовно внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення законодавства про працю.

Додаток: на 3 арк.

Заступник Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

Юлія СВИРИДЕНКО